

Tonk Sándor

1947–2003

Barátunk és kollégánk, Tonk Sándor 2003. augusztus 14-én elhunyt.

Néhányunk őt és családját évtizedek óta, Tonk Sándor gyermekkora óta ismerte. Az inspiráló szellemi környezetben, a kiváló orvos édesapa, Tonk Emil és a Tavasz-leány édesanya gyermeke, nagyhírű teológiai professzor unokája – ahogyan mesélték – kora ifjúságától történésznek készült. Egyetemi tanulmányairól, a történelem pályára irányításáról az ő szavainál lelkesebben és ihletettebben nem tudunk szólni. Mi is kiemeljük azonban professzorának, Jakó Zsigmondnak a hatását, akinek nemcsak tanítása, hanem tudományos és tudományszervező munkássága is mintaként hatott, akárcsak más tanároké, köztük az idős barát és rokon egyháztörténész Juhász Istváné. Tonk Sándor kitűnően képzett szakember lett, a középkori és kora újkori Erdély történetének egyik legjobb ismerője.

Az 1980-as években alakult ki munkakapcsolatunk, amikor ő még „csak” akadémiai intézeti kutató volt Marosvásárhelyen. A romániai fordulat után intézményeink együttműködése, konferenciák, kölcsönös kutatóútjaink mellett közös szakmai munkálkodásunkra akarunk most emlékezni. A megelőző években, a diktatúra nyugalmában felhalmozott műveinek frissítésében, számítógépre vitelében – jó érzéssel gondolunk erre – közreműködhetünk. Cserében három értékes darabbal és tanulmányokkal gazdagodtak sorozataink. Az általa összegyűjtött és feldolgozott a kora újkori iskola- és peregrinációtörténeti dokumentumok kiadása jól illeszkedett a mi kutatási programunkba. Nem véletlen ez; az erdélyi ifjabb történészgeneráció tudományos programja az említett „öregék” témakijelölései nyomán haladt, Keserű Bálint vezette szegedi műhelyünk kapcsolata övelük pedig régóta eleven volt.

Tonk Sándor első könyvének, az *Erdélyiek egyetemjárása a középkorban* (Bukarest: Kriterion 1979) címűnek a folytatását – amit vásárhelyi kollégájával együtt gyűjtött össze – itt Szegeden fejezte be. Az 1991-ben rendezett Hungarológiai Kongresszuson erre a forrásbázisra építve hangzott el nyitó nagyelőadása, majd jelent meg a könyv a *Fontes rerum scholasticarum* sorozatban – *Erdélyiek egyetemjárása a korai újkorban* címmel – Szegeden 1992-ben. Rövidesen újabb tekintélyes iskolatörténeti forrásközlése jelent meg: *A marosvásárhelyi kollégium diáksága 1653–1848*, Szeged 1994. Ezekben az években rendszeresen találkoztunk, módszeresen dolgoztunk együtt; műveinek pontosítása, végső formába öntése mellett több erdélyi vonatkozású munka lektorálását, ellenőrzését vállalta magára.

Mint arról a tavaly Szegeden Koszta Lászlóval folytatott, itt olvasható beszélgetésben ő is szól, az egyetemi kötelezettségek, a halmozódó tudományszervezési feladatok részben elvonták a tudományos kutatástól. Már egy régi levelében azt írta: „Nem tudom, lesznek-e még valaha olyan szabad, hogy ott ülhessek a tanszéken és élvezhessem társaságtokat.” Sajnálkozhatunk az időrabló szervezési feladatokon, de – mint neki – nekünk is be kell látnunk, ezek éppen úgy hozzátartoznak a kisebbségi létben élő értelmiségi kötelezettségeihez, mint az eredeti művek csiszolgatása. Reménykedünk abban, hogy az alábbi interjúban bemutatott, szeretettel és céltudatosan nevelt tanítványai terveiből néhányat méltón fognak befejezni.

Fájdalommal vesszük tudomásul elvesztését.

2003. szeptember 10.

Font Zsuzsa

„mindenik szegedi kedves ismerős és barát” nevében,
akiket júniusi leveledben megszólítottál